

**LANDSMØTE 2009
BERGEN, 21-23. AUGUST**

SAK 4

ÅRSMELDING

**LANDSSTYRETS ÅRSMELDING FOR
LANDSMØTEPERIODEN 2007-09**

Naturvernforbundets årsmelding

for arbeidsprogramperioden 2007-2009

1

2 Innledning

3 Norges Naturvernforbund har i landsmøteperioden 2007-2009 gjort en solid innsats og fått
4 betydelige resultater i en rekke miljøsaker lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Mange års kamp på
5 flere områder er kronet med seier. Ikke minst skjer dette takket være et godt samarbeid på tvers
6 av organisasjonen, mellom lokallag, fylkeslag og sekretariatet, men også sammen med våre
7 samarbeidspartnere. I denne årsmeldingen vil vi først gi en gjennomgang og vurdering av
8 hovedtrekkene i resultatene og arbeidet opp mot hovedpunktene i arbeidsprogrammet.
9 Deretter følger en mer detaljert oversikt over de viktigste aktivitetene som er blitt gjennomført.

10

11 Energi og klima

12 Ved inngangen til 2007 tok Naturvernforbundet til orde for et nasjonalt klimaforlik.
13 Klimatrusselen er så alvorlig at vi mente det burde være mulig å samle bred støtte i Stortinget
14 for en langsiktig og ambisiøs klimapolitikk. I begynnelsen av 2008 ble alle partiene unntatt Frp
15 enige om et forlik. Selv om forliket ikke ble ambisiøst nok i forhold til de utfordringene verden
16 står overfor, var det et betydelig skritt i riktig retning i forhold til regjeringens klimamelding.

17 Høsten 2007 tok Naturvernforbundet sammen Regnskogfondet til orde for at Norge
18 burde satse 30 milliarder på bevaring av regnskog som et tiltak for raskt å få ned de globale
19 utslippene av CO₂. Om lag 20 prosent av de globale utslippene stammer fra avskogning av
20 regnskog. FNs klimapanel mener de globale utslippene må nå sin topp senest i 2015 for deretter
21 å gå ned. Det var i lys av denne utfordringen vi foreslo å bevilge store penger for å stanse
22 avskogningen. Forslaget ble etter hvert en del av diskusjonen om et nasjonalt klimaforlik og
23 under klimatoppmøtet på Bali i desember 2007 annonserte norske myndigheter at de skulle
24 bruke inntil 15 milliarder over en femårsperiode på å stanse avskogningen av regnskog. Dette
25 var en betydelig seier for Naturvernforbundet og Regnskogfondet, og viser at alliansebygging
26 med andre organisasjoner er en viktig strategi for å oppnå resultater.

27 Høsten 2008 ble preget av den internasjonale finanskrisen og det ble ganske raskt klart
28 at det ville bli satt i verk store tiltakspakker for å bekjempe den gryende arbeidsledigheten.
29 Naturvernforbundet sendte i desember 2008 krav til regjeringen om hvilke satsninger vi mente
30 burde komme i den bebudede tiltakspakken som skulle komme i januar 2009. Vi stilte fire krav:
31 Mer penger til energieffektiviseringstiltak innenfor bygningsbransjen, økt satsing på fornybar
32 energi, mer penger til utbygging av gang- og sykkelveier og minimal satsing på nye motorveier.
33 Disse fire kravene ble i stor grad innfridd av regjeringen. Det ble gitt 1,2 milliarder ekstra til
34 energieffektivisering og fornybar energi, 0,5 milliarder mer til gang- og sykkelveier og lite til nye
35 motorveier.

36 I perioden har vi også jobbet for at bevilgningene til jernbane skal økes, noe vi har fått
37 gjennomslag for, og i Nasjonal transportplan som ble lagt fram våren 2009 er bevilgningene til
38 jernbane økt kraftig. Baksiden av medaljen er at bevilgningene til vei også har økt kraftig.

39 I hele perioden har Naturvernforbundet jobbet både lokalt og nasjonalt for å øke fokuset
40 på energieffektivisering som det viktigste klimatiltaket. Det vil få ned utslippene raskt og
41 teknologien er kjent og velprøvd. Satsing på dette tiltaksfeltet vil kunne redusere behovet for å
42 bygge ut mer kraft og redusere presset på norsk natur. Vi har blant annet krevd at støtten til
43 energieffektivisering minst må være like høy som støtten til ny kraftproduksjon. Selv om vi ikke

1 har fått gjennomslag for dette kravet ennå ser vi at vårt arbeid har hatt effekt, særlig når vi ser
 2 på regjeringens krisepakke. Sommeren 2008 foreslo vi også at det skulle settes ned et
 3 lavenergiutvalg som skulle komme med forslag til virkemidler for å redusere energiforbruket.
 4 Dette utvalget ble satt ned tidlig i 2009, med Naturvernforbundet som ett av medlemmene.

5 Til tross for disse gledelige seirene øker fortsatt norske klimagassutslipp, ikke minst som
 6 en følge av gasskraftverkene som nå settes i drift. I 2007 økte utslippene hovedsakelig som en
 7 følge av gasskraftverket på Melkøya. Naturvernforbundet har i en årrekke jobbet for at dette
 8 gasskraftverket må ta hånd om utslippene sine og deponere dem. Miljøverndepartementet
 9 innfridde våren 2009 Naturvernforbundet ønske og stilte krav om at Statoil må utrede
 10 mulighetene for en slik løsning. Stoltenberg satte også rekord i tildelinger av oljekonsesjoner fra
 11 én regjering og Nasjonal transportplan varslet storsatsing på vei. Skuffende nok varslet ikke
 12 planen fra regjeringen satsing på høyhastighetsbane. Desto mer gledelig var det derfor at
 13 Stortingsflertallet likevel innstilte på at høyhastighetsbane skal utredes i løpet av kommende
 14 fireårsperiode.

15 Internasjonalt var de viktigste resultatene at Naturvernforbundet i perioden bidro til å
 16 gjøre miljøorganisasjoner i 20 land i Afrika og tidligere Sovjetunionen mer slagkraftige. Vi har
 17 bygget opp kompetanse og pilotprosjekter innen energieffektivisering og praktiske
 18 energiløsninger, og har gjennom dette bidratt både til konkrete utslippsreduksjoner og til at
 19 sårbare naturressurser blir spart i prosjektlandene. I Russland har vi sammen med lokale
 20 partnere utarbeidet et konsept for nedleggelse av gamle atomreaktorer, som har fått god
 21 mottakelse hos myndighetene. I samarbeid med Regnskogfondet om klima og
 22 regnskogsmilliardene, bidro vi til å skape et betydelig press slik at skog ble et sentralt tema i de
 23 internasjonale klimaforhandlingene. Det ble gjort betydelige framskritt for å sikre at
 24 skogbevaring som klimatiltak ikke må inngå i den internasjonale klimakvotehandelen, og at
 25 urfolks rettigheter må respekteres i arbeidet for å bevare regnskog som klimatiltak.

27 **Naturmangfold**

28 De største naturvernseirene i perioden var vedtaket om vern av Trillemarka i Buskerud, samt
 29 Holmvassdalen, Vefsnavassdraget og de biologisk rike fjordområdene som utgjør Lomsdal/Visten
 30 nasjonalpark, all tre i Nordland. Alle disse sakene har organisasjonen jobbet for i mange år.
 31 Spørsmålet om vern av Vefsna ble første gang reist på syttitallet. I Trillemarka har det i mange år
 32 vært gjort grundig arbeid for å dokumentere naturverdiene av området av våre lokale ildsjeler
 33 og Naturvernforbundets skogutvalg. Sammen med et sterkt lobbypress fra den sentrale ledelsen,
 34 bidro organisasjonen til at et stort område av Trillemarka ble vernet i starten av 2008. Lignende
 35 arbeid ble gjort i Holmvassdalen for å sikre et helt unikt skogområde med mange rødlistede
 36 arter. Samtidig med vern av Vefsna ble også nedre del av Tovdalsvassdraget vernet, slik at hele
 37 vassdraget nå er vernet mot kraftutbygging. Langvella i Sør Trøndelag og Øystese-vassdraget i
 38 Hordaland som også skulle vernes, ble ikke innstilt til vern fra regjeringens side. Men
 39 Naturvernforbundet og samarbeidspartnere maktet igjen å snu Stortinget slik at Langvella likevel
 40 ble vedtatt i Stortingets siste sesjon 9. juni.

41 I 2007 var det igjen stillstand i gjennomføringen av Nasjonalparkplanen som Stortinget
 42 vedtok allerede i 1993. 54 områder skal gjennom denne planen gis beskyttelse, enten i form av
 43 naturreservat, nasjonalpark eller landskapsvernområde. Naturvernforbundet jobbet i perioden
 44 for å få fortgang i arbeidet slik at planen kan være gjennomført i 2010 slik det er vedtatt. Det ble
 45 etablert nasjonalpark i Lomsdal/Visten og Ytre Hvaler, samt at nasjonalparkene i Hallingskarvet
 46 og Varangerhalvøya ble åpnet. Det kom vedtak om etableringen av landskapsvernområde
 47 og/eller naturreservat i Skardsfjella og Hyllingsdalen, Naustdal-Gjengedal, Sylane og Ålfotbreen.

1 Nasjonalparkplanen tar vare på våre mest verdifulle naturområder, men er nok den siste
2 planen av denne typen. Det er dessverre ikke lenger igjen mange store, relativt urørte
3 naturområder i Norge.

4 Siden 1940-tallet har det vært jobbet med et lovforslag om vern av Osломarka.
5 Regjeringen lovte i sin Soria Moria-erklæring at Osломarka og andre bymarker skulle gis et eget
6 vern. I mai 2009 kom det en god lov om vern av Osломarka. Selv om skogbruket ikke er omfattet
7 av loven, er dette en viktig seier for Naturvernforbundet. Særlig Naturvernforbundet Oslo/ og
8 Akershus har en betydelig del av æren for at loven har kommet.

9 Nesten 40 år etter at naturvernloven av 1970 ble vedtatt av Stortinget, kom regjeringen
10 våren 2009 med den nye naturmangfoldloven som erstatter loven fra 1970 og tar opp i seg
11 mange av de nye truslene som er mot norsk natur. Selv om bare marginale deler av loven
12 omfatter havområdene utenfor 12 nautiske mil, er dette likevel en lov av stor betydning, og som
13 Naturvernforbundet har brukt mye tid og krefter på å få i havn. Loven kom velberget gjennom
14 stortingsbehandlingen og vedtatt 9. juni. Den vil forhåpentligvis trå i kraft i løpet av 2009 og vil
15 kunne bli et av våre viktigste verktøy framover for å sikre norsk natur.

16 Naturvernforbundet la inn mye arbeid i både 2008 og 2009 for å få styrket
17 Miljøverndepartementet budsjett. Etter mange års sulteforing fikk departementets et
18 rekordstort budsjett for 2009, som vi forventet ville styrke myndighetenes naturverninnsats i
19 betydelig grad.

20 Av andre saker Naturvernforbundet har prioritert høyt og fått gjennomslag for, er det
21 verdt å nevne: Økt støtte til Artsdatabanken og deres kunnskapsinnhenting; igangsetting av det
22 norske Artsprosjektet etter mal av Sverige; økt støtte til arbeidet for å ta vare på fjellreven; og
23 igangsettelse av prosjektet Den naturlige skolesekken, et forslag Naturvernforbundet utarbeidet
24 med basis i den "Kulturelle skolesekken."

25 Av andre betydelige seire kan flere nevnes: Sammen med Naturvernforbundet i
26 Nordland og lokale ildsjeler i Bodø har vi arbeidet mot og lykkes å stanse utbygging i
27 strandsonen av Saltstraumen. Naturvernforbundet engasjerte seg tungt i spørsmålet om
28 torskeoppdrett i Trondheimsfjorden og sammen fylkeslaget i Nord-Trøndelag klarte vi å stanse
29 fem nye konsesjoner. Naturvernforbundet trappet opp arbeidet for å styrke vernet av hummer
30 gjennom en rekke tiltak, blant etableringen av en informasjonskampanje og en tipsside som har
31 gitt mye verdifull informasjon om ulovlig fiske. En større innsats har også vært gjort for å
32 kartlegge handelsstrømmer og tidligere ukjente aktører i det ulovlige fisket som pågår i
33 Barentshavet. Det ble utarbeidet en rapport om dette tema på oppdrag for Fiskeri og
34 kystdepartementet med anbefalinger om hvordan dette arbeidet kan styrkes, som fikk betydelig
35 oppmerksomhet og politisk gjennomslag.

36 Naturvernforbundet har opprettholdt presset på myndighetene for å få en bedre
37 forvaltning av rovdyr. Dette gjorde at vi i perioden fikk stadig medhold i flere av våre klager, uten
38 at disse alltid medførte redusert beskatning. Det ble både lokal og sentralt gjort en betydelig
39 innsats for å sikre en god lov mot motorferdsel i utmark, men loven ble ikke fremmet i perioden.
40 Mye arbeid ble også nedlagt, særlig fra Naturvernforbundet Rogalands side, i
41 Naturvernforbundets rettsprosess for å få stoppet den såkalte "Tjelmeneveien" i Sauda sammen
42 med lokale hytteiere. Denne saken tapte vi dessverre etter flere ankerunder, blant annet til
43 Høyesterett.

44 **Miljøgifter og avfall**

45 Arbeidet mot miljøgifter ble av kapasitetshensyn nedprioritert av Landsstyret i perioden, og
46 resultatene ble følgelig også mer begrenset. En del politisk påvirkning og informasjonsarbeid ble
47 gjort for å påpeke miljøgifter i varer og farlige utslipp. Flere alvorlige miljøgifter
48 Naturvernforbundet har kjempet mot (PFOS og flammehemmeren "deka-BDE" i tekstiler) ble

1 vedtatt ulovlige i Norge. Sammen med Naturvernforbundet i Hordaland fikk vi gjennomslag for
2 at u-båten som ligger på havets bunn utenfor Fedje med bl.a. store mengder kvikksølv, skulle
3 heves. Naturvernforbundet i Buskerud bidro sterkt til at forbundet fikk økt fokuset på ulovlig
4 søppeldeponering rundt om i landet, som førte til løfter og tiltak fra forurensningsmyndighetene
5 (SFT) om tettere oppfølging. En betydelig innsats ble også gjort for å øke fokus på omfanget av
6 forurensing i sjømat fra norske fjorder. Gjennom det internasjonale arbeidet bidro
7 Naturvernforbundet til at det ble økt fokus på miljøgiftproblemene som følger av olje- og
8 gassvirksomheten i Nigeria, særlig den svært omfattende og skadelige brenningen av gass.

9 På avfallssiden ledet fylkeslaget i Hordaland an i den svært vellykkede kampanjen for å få
10 slutt på massedistribusjon av telefonkatalogene til alle landets husstander. I 2009 kom endelig
11 beskjeden fra Samferdselsdepartementet om at man heretter vil avvikle
12 telefonkatalogordningen. Dette er en viktig nasjonal seier som vil medføre store reduksjoner i
13 unødvendig avfall.

14 15 Organisasjon

16 Aktivitetsnivået i sekretariatet i perioden var høyt, selv om trang økonomi ikke gjorde det mulig
17 å gjennomføre alt i arbeidsprogrammet. Kampanjen *Norges største kraftverk – energifrigjøring i*
18 *bygg*, og dens mobile utstilling av klimavennlig og energieffektivt utstyr for bygg, besøkte
19 omtrent halvparten av landets fylker. Naturmangfoldkampanjen holdt nasjonalt aktivistseminar,
20 gjennomførte en landsomfattende rundreise og lanserte en egen hjemmeside. Flere
21 temaspesifikke kampanjer ble igangsatt: *Spar noe til oss*, 30 på-topp-vassdragskampanje,
22 skogvernet 15-på-toppliste, den nasjonale kampanjen *En lysere framtid* om lysbruk og
23 energisparing, Klima sett fra Sør og oljefri.no (kampanje for utfasing av oljefyring i Norge i
24 gangsatt av fylkeslaget i Hordaland).

25 Større arrangementer som ble gjennomført omfattet en nasjonal og svært vellykket
26 miljøfestival om klima og kraftledninger i Møre og Romsdal i juni 2008, Lavenergikonferansen i
27 Trondheim i mai 2009, klimaturne i Vest-Agder i mars 2009, internasjonal konferanse om
28 utdanning og miljø i juni 2009, samt nasjonale samlinger i forbindelse med naturmangfold- og
29 klimakampanjene. Flere tiltak ble gjennomført i forbindelse med lokalvalget i 2007, men var i seg
30 selv ikke tilstrekkelig til å heve miljø i valgkampen. Flere tiltak var våren 2009 under planlegging i
31 oppkjøringen til stortingsvalget. Gjennom alle disse aktivitetene har vi nådd ut med
32 miljørelevant informasjon med den felles hovedmålsettingen å øke miljøengasjementet og legge
33 til rette for økt aktivitet for miljøarbeidet i lokallag, befolkningen, styresmaktene og annen
34 virksomhet. Organisasjonen var i perioden representert i over 30 styrer, utvalg og råd (se egen
35 liste).

36 Organisasjonens internasjonale miljørettede solidaritetsarbeid ble betydelig styrket i
37 perioden. Naturvernforbundet har fått en sentral rolle blant frivillige organisasjoner under
38 forberedelsene til de internasjonale klimaforhandlingene og i oppfølgingen av
39 regnskogmilliardene sammen med Regnskogfondet. Det internasjonale prosjektarbeidet ble
40 utvidet til å gjelde miljøorganisasjoner i 20 land, inklusive fire afrikanske. Hovedfokuset fortsatte
41 å være støtte til utviklingen av lokale miljøorganisasjoner og aktiviteter innen energi- og
42 klimaundervisning i skolen, praktiske energiløsninger for de fattigste og politiske påvirkning av
43 landenes myndigheter innen energi og klima. I tillegg ble et større prosjekt etablert til støtte for
44 miljøbevegelsen i Nigeria sitt arbeid mot den forurensende oljeindustrien i landet.

45 Organisasjonsmessig har det til tross for begrensede ressurser vært en positiv
46 medlemsvekst og økning i antall lokallag, samt god aktivitet i de fleste utvalg og ressursnettverk.
47 Naturvernforbundet ble Norges mest siterte organisasjon i 2008. Dette skjedde samtidig som det
48 sentrale sekretariatet har stått foran store interne utfordringer. En større økonomisk
49 snuoperasjon var nødvendig etter det store underskuddet i 2006, og ble snudd til et bra

1   overskudd i 2008. Vi har gjennomført en større omlegging av regnskapet til aktivitetsregnskap,
2   slik at det skal være lettere å se hvor mye midler vi bruker på formålet og hvor mye som går til
3   administrasjon og inntektsbringende arbeid. I 2008 la vi også om til nytt medlemsregister, noe
4   som krevde store ressurser og gjorde at medlemsserVICEN ble noe svekket i en periode. I løpet av
5   2009 blir medlemsregisteret videre utviklet til å bli et bedre verktøy både for medlemspleie og
6   giveroppfølging.

7   Et generasjonsskifte i sekretariatet medførte betydelig nyrekruttering, og innkjøring av
8   nytt personal og ny avdelingsstruktur, samt samling av hele sekretariatet i ett kontorlokale. Et
9   større arbeid ble igangsatt og gjennomført for å modernisere organisasjonens hjemmesider og
10   slå sammen redaksjonens to tidsskrifter.

11   Arbeidet for å gjennomføre selve arbeidsprogrammet har vært preget av flere
12   begrensende faktorer: Den svært anstrengte økonomiske situasjonen i første del av perioden,
13   den svake forankringen av arbeidsprogrammet til sekretariatets ressursmessige kapasitet, og
14   den omfattende omorganiseringen av sekretariatet. Et resultat var at landstyret høsten 2008
15   vedtok å nedprioritere ett av arbeidsprogrammets tre "kampanjer" (satsingsområder),
16   miljøgifter.

17   I arbeidet med klima og naturmangfold ble mye arbeid nedlagt i å påvirke den nasjonale
18   klimapolitikken og regjeringen/stortingets behandling av en ny naturmangfoldlov. De fleste tema
19   i arbeidsprogrammet under disse satsingsområdene er blitt fulgt opp i større eller mindre grad,
20   og kampanjer opp mot lokallagene er som nevnt blitt iverksatt både på klima og naturmangfold.

21   Arbeidsprogrammets føringer for lokalt klimaarbeid var imidlertid altfor omfattende for
22   sekretariatets og lokallagenes kapasitet, og bare utvalgte tiltak ble gjennomført og andre mer
23   tilpassede tiltak utviklet. En utfordring har også vært at begrepet "kampanje" i
24   arbeidsprogrammet var lite presist. Kampanjene omfattet reelt sett mange tiltak innen bredere
25   tematiske satsingsområder, og nedjusteringer av ambisjonsnivået var derfor helt nødvendig.
26   Erfaringene viste at det vil ta langt mer tid og innsats før fylkes- og lokallag, samt frivillige har
27   nødvendig kapasitet i klimaarbeidet, blant annet fordi dette er et helt nytt tema for mange og at
28   arbeidet lokalt fortsatt preges av naturvern og arealrettet arbeid. Hovedinnsatsen innen
29   naturmangfold ble lagt på å følge arbeidet med naturmangfoldloven tett fram til vedtak i
30   Stortinget. Dette ble en langdryg prosess som krevet store sentrale ressurser, og påvirket hvilke
31   tiltak som omfattet involvering av lagene under arbeidsprogrammet det var mulig å
32   gjennomføre.

33   Tiltakene under arbeidsprogrammet for en mer slagkraftig organisasjon ble i stor grad
34   gjennomført på områdene *informasjon, samarbeid med allierte, oppfølging av utvalgene og*
35   *økonomi og administrasjon*. Under satsingen på arrangementer ble miljøfestival og nasjonale
36   kampanjesamlinger gjennomført, mens det ikke var ressurser og kapasitet til å arrangere alle
37   kurs, leire og samlinger omfattet i arbeidsprogrammet. Ressursbegrensinger var også en viktig
38   årsak til at bare mindre tiltak ble utført for økt medlemsverving og for å styrke økonomien i
39   fylkeslagene.

40

1 **Aktivitetsoversikt 2007-09**

2 I denne delen vil vi punktvis oppsummere de viktigste konkrete aktivitetene Naturvernforbundet
3 har gjennomført under de ulike arbeidsområdene i perioden:

4 **Energi og klima**

5 Aktiviteter for å oppnå arbeidsprogrammets første av to overordnede mål:

6 - **Få norske myndigheter til å vedta at norske klimagassutslipp skal reduseres med 50**
7 **prosent fra 1990-nivå innen 2020**

- 8 • Naturvernforbundet lanserte tidlig i 2007 ideen om et bredt klimaforlik i Stortinget, og
9 jobbet for å få dette gjennom hele året, blant annet ved å sikre bred støtte til dette også
10 blant miljøorganisasjonene.
- 11 • Sammen med Regnskogfondet jobbet Naturvernforbundet fra høsten 2007 for at Norge
12 skulle bidra med 6 milliarder kroner årlig til regnskogbevaring som et klimatiltak. I
13 forbindelse med klimaforhandlingene på Bali i desember 2007 kunngjorde regjeringen at
14 de var blitt enige med opposisjonen i Stortinget om å bevilge inntil 3 milliarder kroner
15 årlig til bevaring av regnskog som klimatiltak. Etter dette har arbeidet opp mot
16 regjeringen blitt fulgt tett, blant gjennom opprettelsen av en egen stilling som vi deler
17 med Regnskogfondet.
- 18 • Naturvernforbundet tok i perioden en lederrolle i miljøbevegelsens arbeid med en ny
19 internasjonal klimaavtale, gjennom tilstedeværelse ved alle forhandlingsmøtene og ved
20 å påvirke de norske posisjonene. Vi har tatt til orde for at rike land må påta seg en todelt
21 forpliktelse, der man både forplikter seg til kraftige kutt i egne utslipp, og til å finansiere
22 utslippsreduksjoner i de fattige landene. Vårt arbeid har bidratt til at Norge er en
23 pådriver i forhandlingene om langsiktige utslippsreduksjoner og i diskusjonen om
24 bevaring av regnskog i en ny klimaavtale. Ved det siste møtet i Poznan i desember 2008
25 representerte forbundet miljø- og utviklingsorganisasjonene i regjeringens
26 forhandlingsdelegasjon under klimatoppmøtet.
- 27 • Mye av samferdselsarbeidet i perioden var relatert til Nasjonal transportplan (NTP) og
28 arbeidet for å styrke klimatiltakene i samferdselspolitikken. Det ble lagt ned betydelig
29 innsats i planens referansegruppe, og Naturvernforbundet holdt innlegg på seminarer
30 om NTP. Rapporten *Transportstrategi for miljø og næringsliv - Bidrag til arbeidet med*
31 *Nasjonal transportplan 2010–2019* ble produsert i januar 2007 og kom i revidert utgave i
32 juni. Rapporten kom med konkrete anbefalinger og satte søkelyset på grep som burde
33 innarbeides i planen både i forhold til miljø, næringsliv og ønsket om økt
34 trafiksikkerhet. Landsstyret vedtok i 2008 en fyldig uttalelse til
35 Samferdselsdepartementet, som ble fulgt opp med lobby- og mediaarbeid utover
36 høsten.
- 37 • Lanserte rapporten "Energi- og klimakonsekvenser av moderne transportsystemer", og
38 fikk med dette satt søkelyset på klimaeffektene av høyhastighetsbaner. Arbeidet med
39 høyhastighetsbaner var også et viktig innspill til myndighetenes arbeid med Nasjonal
40 transportplan 2010–2019.

- 1 • Rett før sommeren tok Norsk Jernbaneforbund, Norsk Lokomotivmannsforbund og
2 Norges Naturvernforbund sammen initiativ til å starte Jernbanealliansen, en ny
3 paraplyorganisasjon for norske organisasjoner som jobber for å styrke jernbanen. Totalt
4 11 organisasjoner, inkludert både LO og NHO, valgte å tilslutte seg, og vedtok et
5 program som fokuserer på bedre finansiering av jernbane, gods på bane,
6 persontransport i intercity-området og raske tog mellom de store byene. Mot slutten av
7 året leverte Jernbanealliansen sitt innspill til regjeringen i forbindelse med Nasjonal
8 transportplan, med krav om en kraftig økning i investeringene til jernbane og prioritering
9 av nye dobbeltsporstreknings. Da regjeringen la fram sitt forslag i mars 2009, var de
10 aller fleste innspillene tatt inn i planen.
- 11 • Naturvernforbundet trappet opp sitt arbeid for å påvirke miljøprofilen på
12 statsbudsjettene i 2008 og 2009. Ett resultat av bl.a. Klimaforliket var at
13 belønningsordningen for bedre kollektivtransport fikk dobbelt så mye penger i 2009 enn
14 året før.
- 15 • Sammen med miljøorganisasjoner i våre naboland utarbeidet Naturvernforbundet en
16 rapport om bilavgifter og miljø, finansiert av Nordisk Ministerråd. Resultatene fikk en del
17 oppmerksomhet i media.
- 18 • Rapporten Offshore energiproduksjon - Status og sammendrag av muligheter i ble
19 ferdigstilt desember 2007. Den bidro til å sette mulighetene for utvikling av
20 energiproduksjon med vindmøller til havs høyere på dagsorden.
- 21
- 22 • Vi ga innspill til regjeringens krisepakke, for å bidra til at nye midler til bygg- og
23 anleggssektoren brukes på områder som er til beste for miljøet. Kort fortalt ba vi om fire
24 ting: Mer penger til energieffektivisering og fornybar energi, mer til jernbane og mer til
25 gang og sykkelveier. I tillegg ba vi om at det ikke måtte brukes penger på nye store
26 motorveier. Den framlagte krisepakka – som kom i januar 2009 – oppfylte i stor grad
27 våre ønsker.
- 28 • Naturvernforbundet fikk satt høyt på dagsorden muligheten til å skrote klimakvoter som
29 Norge skulle selge til EU. Salg av disse kvotene vil gjøre det mulig for andre land å slippe
30 ut mer klimagasser.
- 31 • Naturvernforbundets engasjement i Snøhvit-saken, der vi ba regjeringen stille krav om at
32 Statoil må gjennomføre en utredning av mulighetene for CO₂-håndtering, fikk
33 gjennomslag i Regjeringen i 2009.
- 34 • Naturvernforbundet advarte aktivt i perioden mot ukritisk bruk av biodrivstoff som
35 klimatiltak, og sammen med flere andre organisasjoner krevde vi miljøsertifisering av
36 importert biodrivstoff som kan ha bidratt til ødeleggelse av miljøet andre steder i
37 verden.
- 38 • Nettsiden www.klimakutt.no ble videreført i perioden, lagt om og noe utbedret, men på
39 grunn av prioritering av omlegging av de sentrale nettsidene, ble den videre utviklingen
40 av disse sidene lagt på is.

41

42

1 Aktiviteter for å oppnå arbeidsprogrammets andre av to overordnede mål:

2

3 - **Få bedrifter, kommuner og fylkeskommuner til å sette i gang et langsiktig arbeid for å få**
4 **ned utslippene**

5 Energifrigjøring i bygg valgt som kampanjetema for det lokale klimaarbeidet:

6 • Rapporten "Norges største kraftverk – energifrigjøring i bygg", som ble skrevet i 2007,
7 viste hvordan store mengder energi kan frigjøres og utslipp reduseres gjennom
8 reduksjon i energiforbruket i norsk bygningsmasse. Denne la det faglige grunnlaget for
9 kampanjen for energifrigjøring.

10 • Vi arrangerte et kampanjeseminar om energi og klima for egne tillitsvalgte i januar 2008,
11 med fokus på løsninger som kan redusere energibehovet.

12 • En landsomfattende energifrigjøringsturne ble utviklet og gjennomført i halvparten av
13 landets fylker der hovedelementet var en mobil utstilling om hvilke typer teknologi som
14 finnes for energifrigjøring og hvilke konkrete tiltak som kan gjøres. Turneen ble igangsatt
15 høsten 2007, og utstillingen ble brukt i forhold til flere målgrupper innenfor
16 byggbransjen, næringslivet, politikere og publikum generelt. Utstillingen besøkte blant
17 annet byggmesser i Bergen og Lillestrøm, Universitetet i Oslo, Klimaforedrag i Tønsberg,
18 internasjonal uke i Trondheim, seminar for utbyggere, arkitekter, kommunepolitikere og
19 andre i Porsgrunn, Fagernes, Lillehammer, i flere sammenhenger i Møre og Romsdal og
20 et svært vellykket besøk i Nord-Trøndelag. Målet var å skape oppmerksomhet om
21 energisparing lokalt, og å utfordre lokale politikere og skolere lokale tillitsvalgte til å øke
22 den kommunale innsatsen for klima. De aller fleste stedene var lokallagene aktivt med
23 på arrangementene. Responsen på turneen var best hos fagbransjen og
24 kommunestyrene, og en mulig årsak til det er den direkte nytten de ser i energifrigjøring
25 i bygg.

26 • I samarbeid med Utdanningsforbundet og Vest-Agder Fylkeskommune ble det utviklet og
27 arrangert en foredragsturne i mars 2009 hvor 13 av 14 videregående skoler i Vest-Agder
28 ble besøkt med et foredrag om klimaendringene og energifrigjøring i bygg. Over 1000
29 elever på første trinn deltok. Det ble også arrangert tre åpne kveldsmøter om tema, i
30 Kristiansand, Mandal og Farsund.

31 • Rapporten Energisituasjonen i Midt-Norge ble lansert i september 2007, og
32 dokumenterte at kraftkrisen i regionen var betydelig overdrevet. Rapporten inneholdt
33 forslag om å gjøre regionen til et pionerområde for energieffektivisering i stedet for
34 satsing på to forurensende mobile gasskraftverk. Initiativet bidro sterkt til økt fokus på
35 alternative løsninger til gasskraftverk. Den bidro også til at en egen arbeidsgruppe om
36 energisituasjonen i Midt-Norge ble opprettet under Olje og energidepartementet – en
37 gruppe der Naturvernforbundet fikk plass.

38 • Rapporten "Én kilowattime spart er bedre enn én kilowattime produsert" ble lansert i
39 2008. Rapporten peker på det store energisparepotensialet som ligger i
40 bygningsmassen, og at støtteordningene til energisparetiltak – eller
41 energifrigjøringstiltak, som vi gjerne kaller dem – blir like gode som for produksjon av ny,
42 fornybar energi.

- 1 • Vi foreslo sommeren 2008 at det skulle settes ned et Lavenergiutvalg som skal se på det
2 totale potensialet for energieffektivisering, trekke opp noen mål, se på hvilke tiltak som
3 måtte iverksettes, men viktigst av alt: Foreslå virkemidler for å utløse disse tiltakene.
4 Regjeringen oppnevnte Lavenergiutvalget tidlig i 2009, med Naturvernforbundet som
5 medlem. Naturvernforbundet deltok også tungt i EBLs Grønn Boks arrangement, og
6 fokuserte særlig på energieffektivisering og bedre energiutnyttelse i vassdrag.
- 7 • Kampanjen oljefri.no ble utviklet av Naturvernforbundet i Hordaland for å hjelpe folk i
8 Bergens-området å sløfye bruken av olje til oppvarming. Denne ble utviklet videre fra
9 sentralt hold med det mål å få en nasjonal oljefri.no-kampanje. Kampanjen var sikret
10 utvidelse til flere byer i løpet av 2009.
- 11 • Relevante bedriftssamarbeid: Naturvernforbundet videreførte eller innledet energi- og
12 klimarelaterte samarbeidsavtaler med Statnett, Statkraft, Glava, EcoConsult/ Bauer
13 energi (importørene av Panasonic varmepumper), Bionordic (pelletsovner), Trondheim
14 Energi, NSB, Jøtul, Glamox/YIT, Lyskultur, Tandberg videokonferanse, Afg Hov-Dokka,
15 Zett.no, Lyskultur, og TrygVesta. Samtidig ble samarbeidet med StatoilHydro avsluttet.

16
17 Annet arbeid i Norge relatert til energi- og klimamålsettingene:

- 18 • Naturvernforbundet deltok i opprettelsen av Folkeaksjonen oljefritt Lofoten og
19 Vesterålen og bistår folkeaksjonen i den daglige driften.
- 20 • Sammen med Natur og Ungdom sendte Naturvernforbundet en fylldig høringsuttalelse til
21 den såkalte 20. konsesjonsrunden, som bl.a. omhandler oljevirkosomhet i kystnære
22 områder. Innspillet fikk lite gjennomslag, da Regjeringen satte rekord for tildeling av nye
23 konsesjoner våren 2009.
- 24 • Naturvernforbundet jobbet i perioden for å avklare organisasjonens standpunkt på
25 bioenergi generelt og bruk av skog til produksjon av bioenergi spesielt, som ble
26 konkludert våren 2009.
- 27 • Flere fylkes- og lokallag har vært engasjert i vindkraftprosjekter, og har gått mot mange
28 av disse pga negative konsekvenser for naturverdiene, reindrift, naturbasert næring m.v.
29 Noen prosjekter har Naturvernforbundet gått inn for ut fra behovet for mer fornybar
30 energi. Naturvernforbundet har jobbet mot flere planlagte kraftlinjer, blant annet 420
31 kv-linjene fra Balsfjord til Finnmark og mellom Fardal og Ørdsdal. Den siste har fylkeslaget
32 i Sogn og Fjordane karakterisert som det største naturinngrepet som er påtenkt på
33 Vestlandet noen gang.

34
35 Internasjonalt arbeid innen klima og energi

- 36 • Norges Naturvernforbund drev i perioden 2007-2009 internasjonale prosjekter i 20 land.
37 De fleste prosjektene er gjennomført i Russland og andre land i det tidligere
38 Sovjetunionen, men også arbeidet med bærekraftige energiløsninger i land i Afrika ble
39 styrket og utvidet. Prosjektene ble i hovedsak finansiert med midler fra
40 Utenriksdepartementet, NORAD, Miljøverndepartementet og Fredskorpset.

- 1 • I Russland fortsatte arbeidet med å støtte russiske miljøorganisasjoner. Styrking av
2 medlemsarbeidet i samarbeidsorganisasjonene har vært en viktig del av arbeidet. I
3 tillegg støttet vi våre seks partnerorganisasjoner på Kola, i Karelen og St. Petersburg i
4 deres daglige miljøvernarbeid. Organisasjonene er lokale "vaktbikkjer" og bindeledd
5 mellom befolkning og myndigheter. Viktige saker var utbygging i strandsonen,
6 industriforurensning, naturvern, petroleumsvirksomhet og energi. Prosjektet ble støttet
7 av Miljøverndepartementet.
- 8 • Arbeidet for nedleggelse (dekommisjonering) av de eldste atomreaktorene i Nordvest-
9 Russland ble videreført. Sammen med russiske organisasjoner jobber vi for å skape
10 diskusjon og åpenhet omkring spørsmålet om nedleggelse av disse reaktorene, og på sikt
11 er målet en russisk plan for dekommisjonering av de eldste reaktorene. I 2007
12 utarbeidet vi et konsept for hva en slik plan bør inneholde, og arrangerte en studietur til
13 det nedlagte atomkraftverket Greifswald i Tyskland for russiske fagforeningsledere,
14 journalister og representanter for russiske lokalmyndigheter. Prosjektet ble støttet av
15 Utenriksdepartementets atomhandlingsplan, og har en egen nettside,
16 www.decomatom.org.ru.
- 17 • Skoleprosjektet SPARE har i perioden Norges Naturvernforbunds største internasjonale
18 prosjekt. Prosjektet ble gjennomført med deltakelse fra 100 000 elever i Russland,
19 Kaukasus, Sentral-Asia, Hviterussland, Moldova, Polen, Ukraina, Makedonia, Romania og
20 Portugal. Materiell er nå oversatt til alle nasjonale språk. Lokale frivillige organisasjoner
21 har ansvar for prosjektgjennomføring, men samarbeid med nasjonale
22 undervisningsmyndigheter etableres. Opplæring av lærere er en viktig del. Deltakerne i
23 SPARE lærer om energi og miljø, gjør praktiske energisparetiltak, og forteller familie og
24 lokalsamfunn om hvorfor energisparing er viktig. I 2007 startet arbeidet med å gjøre
25 SPARE tilgjengelig for interesserte skoler i alle land. Prosjektet ble støttet av
26 Utenriksdepartementet og også dette prosjektet har en egen nettside:
27 www.spareworld.org.
- 28 • Med SPARE-prosjektet som bakteppe ble det utviklet praktiske prosjekter for
29 energisparing og bruk av nye fornybare energikilder til lokal energiproduksjon. I 2007 var
30 Tadjikistan pilotland for praktiske energiprojekter, der tre landsbyer ble valgt ut til en
31 gjennomgang av muligheter for bærekraftige energiløsninger og gjennomføring av
32 praktiske lavkostnads energitiltak. I samme land ble det i 2008 igangsatt et prosjekt med
33 Fredskorpset for forbedring av ovnsteknologi. I 2007 ble 35 prosjekter for forbedring av
34 vinduer i skoler etablert med midler fra klimakutt.no. Rapporter fra de prosjektene som
35 er gjennomført viser svært gode resultater. I 2008 og 2009 er det praktiske
36 energiarbeidet utvidet, både i Tadjikistan og i nye pilotland. Dette arbeidet støttes av
37 Utenriksdepartementet.
- 38 • Norges Naturvernforbund arbeidet i perioden også med energispørsmål i land i sør. Det
39 ble etablert et prosjekt i Nigeria med støtte fra Utenriksdepartementets Olje for
40 Utviklingsprogram, der lokale partnere Oilwatch og ERA fikk støtte til sitt arbeid for å
41 fremme miljøhensyn i oljesektoren. Prosjektarbeid i Togo om pasteurisering av
42 drikkevann ved hjelp av solvarme ble videreført. Prosjektaktivitet relatert til lokale
43 energiutfordringer er fra 2009 utvidet til Mosambik og Tanzania. Med støtte fra Norad
44 ble det gjennomført et informasjonsprosjekt om klimaspørsmål i et nord-sør-perspektiv,
45 som går over perioden 2007-2010. Informasjonsprosjektet Klima sett fra Sør ble med

1 start i 2007 gjennomført sammen med Regnskogsfondet, WWF-Norge, Utviklingsfondet,
2 SPIRE, Framtiden i våre hender og Miljøagentene.

3

4 **Naturmangfold**

5 Aktiviteter for å oppnå arbeidsprogrammets første av to overordnede mål:

6 - **Få vedtatt en god naturmangfoldlov og gode forskrifter til denne**

7 I arbeidet for å påvirke den nye loven om naturmangfold, ble sentral lobbyvirksomhet prioritert i
8 perioden all den tid flertallsregjeringens arbeid med loven trakk ut i interne forhandlinger helt til
9 periodens slutt. Å påvirke departementenes og regjeringsspartenes posisjoner i forhold til loven
10 ble ansett som viktigst, og mye ressurser ble brukt til nå fram til disse. Kombinert med
11 manglende ekstern finansiering til naturmangfoldarbeidet, ble det vanskelig å mobilisere
12 bredere i organisasjonen opp mot lovarbeidet. Likevel mener vi denne satsingen var riktig da det
13 bidro til at en ny naturmangfoldlov, som vil styrke vernet av norsk natur, ble lagt fram og vedtatt
14 9.juni 2009. De følgende relaterte aktivitetene ble gjennomført:

- 15 • Alle relevante departementer og partier ble kontaktet og møter ble gjennomført med de
16 fleste i flere omganger. I dette arbeidet ble det bygget en allianse med flere andre
17 organisasjoner, blant annet med Natur og Ungdom, Miljøagentene, Sabima og WWF. En
18 rekke medieframstøt ble gjort om tema, noen med godt gjennomslag.
- 19 • Krav til lokal miljøkompetanse i kommunene ble ikke nedfelt i loven, men ble fremmet
20 av Naturvernforbundet i forbindelse med arbeidet i loven og statsbudsjettene.

21

22 Aktiviteter for å oppnå arbeidsprogrammets andre av to overordnede mål:

23

24 - **Få kommunene til å bli bedre til å ivareta naturmangfoldet**

- 25 • En naturmangfoldkampanje ble utviklet og ble igangsatt våren 2009. Oppstarten var i
26 januar da en nasjonal naturmangfoldreise ble gjennomført med besøk til de fleste
27 fylkeslag, fulgt av et nasjonalt seminar for utveksling av erfaringer innen dette arbeidet.
28 Flere nye verktøy for dette arbeidet er under utvikling eller utviklet i perioden. Blant
29 annet ble kampanjesider og annet inspirasjonsmaterieell utviklet, som filmen om Selen
30 Selmer.
- 31 • En god del policy- og lobbyarbeid ble gjennomført både på generell basis og i forhold til
32 enkeltarter. Naturvernforbundet bidro bl.a. til økt støtte til Artsdatabanken i 2008, til at
33 det nasjonale Artsprosjektet kunne igangsettes i 2009, og øke bevilgningene til
34 fjellrevarbeidet i 2008, alt etter arbeid opp mot statsbudsjettet.
- 35 • Naturvernforbundet holdt i løpet av 2007 og 2008 en høy medieprofil i arbeidet med en
36 ny lov om motorferdsel i utmark, og bidro gjennom det til å holde naturvern- og
37 friluftslivhensynet høyt på agendaen i høringsperioden. Gjennom et godt SRN-samarbeid
38 samt en utvidet allianse med Bondelaget, FRIFO mfl. har vi jobbet aktivt inn mot Storting
39 og Regjering. Samtidig deltok vi i mediedebatter, og bl.a. i SRN-regi arrangerte vi et
40 nasjonalt dagsseminar med over 110 deltagere i Oslo om motorferdsel. Det ble avlevert

- 1 et solid høringsinnspill på utkastet til ny motorferdsellov, blant annet sammen med
2 Norges Handikapforbund.
- 3 • Hele 2007 ble mye av skogvernarbeidet i sekretariats og utvalgte tillitsvalgte nedlagt i
4 sluttspurten av for å sikre vern av Trillemarka. Da vernet var et faktum i januar 2008, ble
5 arbeidet fulgt opp for å sikre gode forskrifter for vernet. Sammen med NU satte
6 Naturvernforbundet i gang en postkortaksjon med 15 på topp skogområder med det mål
7 å opprettholde presset for å utvide barskogvernet til fem prosent av Norges totale areal
8 av produktiv skog. Postkortene ble overlevert miljøvernminister Erik Solheim sammen
9 med en klar melding om at også myndighetsstyrt vern må brukes for å sikre nødvendig
10 økning i kvalitet og tempo i skogvernarbeidet. Annet skogarbeidet har i stor grad
11 foregått i samarbeid med eller i skogutvalget og fylkeslagene. Viktige saker med hogst
12 eller skogbruksinngrep i verneverdig skog er litt fulgt opp, bl.a. en olivinfuruskogsak i
13 Møre og Romsdal, Gampedalen i Buskerud og Finsåsmarka i Nord-Trøndelag. I tillegg har
14 vi jobbet politisk inn mot skogvernprosessen bl.a Skrim-Svanstulsaken i Telemark, samt i
15 en rekke INON- og skogsbilveisaker. Naturvernforbundet sitter i den nasjonale FSC-
16 arbeidsgruppa som skal utvikle en ambisiøs og god miljøsertifiseringsstandard for
17 skogbruket. Prosessen går nå på tredje året, men dessverre med svak progresjon. Det
18 ble også avgitt innspill på "Kystskogmeldingen", et næringspolitisk og svært lite
19 miljøvennlig initiativ for kystskogbruket i framtida, produsert av ti fylkeskommuner med
20 støtte fra Landbruks- og matdepartementet.
- 21 • I forbindelse med regjeringens arbeid utviklingen av nye forvaltningsregimer for
22 verneområder i perioden, har Naturvernforbundet fremmet flere prinsipielt viktige
23 høringsinnspill. I forbindelse med lokal vs sentral forvaltning av verneområder har vi
24 understreket at det viktigste er ikke forvaltningsnivået, men at våre mest verdifulle
25 naturområder må underlegges en solid fagbasert og langsiktig økologisk forvaltning med
26 tydelige miljømål og stramme, presise forvaltningsplaner som ikke svekker
27 verneverdiene på kort og lang sikt. Relevant kompetanse om naturverdiene og hvordan
28 de best tas vare på er helt avgjørende for at et forvaltningsregime skal kunne gjøre en
29 god jobb. I Naturvernforbundets innspill til innstillingen fra Samerettutvalget II om
30 forvaltningen av Statskogs store sammenhengende områder i Troms, Nordland og
31 mindre områder lenger sør, gikk vi imot utvalgsflertallets innstilling på lokal forvaltning,
32 og for et forvaltningsregime som i større grad vil sikre nasjonale naturvernmålsettinger
33 og samiske rettigheter.
- 34 • Naturvernforbundets publikumsrettede informasjonsarbeid innen naturmangfold
35 omfattet flere komponenter i perioden. I forbindelse med lokalt arbeid ble det laget et
36 bildeshow om naturmangfoldet under vann langs kysten, sammen med Norges fremste
37 undervannsfotografer. Barnefilmkonseptet Selen Selmer, om naturmangfold langs
38 kysten, ble utarbeidet for lansering i juni 2009. Naturvernforbundets innspill til
39 regjeringen om å etablere en aktiv satsing på utebasert naturfagundervisning "den
40 naturlige skolesekken", fikk god politisk mottakelse og kom inn på statsbudsjettet for
41 2009. Naturvernforbundet deltar i pilotarbeidet som skal gjennomføres i forbindelse
42 med satsingen i 2009 i tre fylker. Vi produserte også Naturmangfoldkalenderen både i
43 2008 og 2009
- 44 • Naturvernforbundet hadde flere politiske innspill for å få fortgang og realisert
45 gjennomføring av nasjonalparkplanen. Vi deltok i åpningen i 2008 av både Hallingskarvet
46 og Varangerhalvøya nasjonalparker.

- 1 • Gjennombruddet for markaloven var først og fremst et resultat av Naturvernforbundet i
2 Oslo- og Akershus og alliertes utrettelige arbeid for denne loven i perioden, og gjennom
3 de siste 60 år.
- 4 • Arealdelen av plan- og bygningsloven ble vedtatt i perioden. Naturvernforbundet fikk
5 midler til å skolere organisasjonen og andre relevante aktører i den nye loven, og vil
6 gjøre dette i løpet av 2009.
- 7 • Relevante bedriftssamarbeid: Naturvernforbundet videreførte eller innledet
8 naturmangfoldrelaterte samarbeidsavtaler med NorgesGruppen.

9 Annet arbeid relatert til naturmangfold

- 10 • Naturvernforbundet bidro til mye medieprofilering på rovdyr i perioden, blant annet
11 radiodebatter og intervjuer. Vi har også brukt en del tid på generell påvirkningsarbeid.
12 En rekke klager på sentral og lokal forvaltning ble sendt, ofte sammen med andre, på
13 bl.a. fellingsvedtak av rovdyr. Mange av disse klagenes ble realitetsbehandlet første lenge
14 etter at dyrene var skutt. Naturvernforbundets rovdyrutvalg arrangerte rovdyrseminar
15 på Hamar i både 2007 og 2008.
- 16 • Det ble gjort et solid arbeid i Naturvernforbundet for fjellreven i perioden, særlig i
17 fjellrevutvalget. I tillegg til økt støtte til fjellrevarbeidet over statsbudsjettet, ble det
18 arrangert et nordisk friluftsseminar om fjellrev på Varanger-halvøya i august 2007,
19 læremiddelkonseptet "Levende fjellrev er levende fjell" ble produsert for
20 www.miljølære.no, og Prosjekt fjellrev, i regi av Samarbeidsrådet for naturvernsaker
21 (SRN), ble videreført. SRN består i tillegg til Naturvernforbundet av Den Norske
22 Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund og WWF Norge. Prosjekt fjellrev
23 arrangerte et stort fjellrevseminar på Hjerkin i august 2007.
- 24 • Fylkeslaget i Finnmark har sammen med sekretariatet videreført samarbeidet med
25 miljøbevegelsen på Kolahalvøya og Karelen, blant annet med seminar om økoturisme og
26 etablering av nye verneområder.
- 27 • Mye av vassdragsarbeidet ble utført gjennom vassdragsrådet og SRN. Arbeidet ble
28 preget av mange klagesaker og kamp for å synliggjøre naturverdier opp mot de stadig
29 like påtrengende utbyggingsinteressene, særlig med tanke på økningen i søknader om
30 småkraftverk. Det ble laget en rekke policydokumenter på småkraft og generell
31 vassdragspolitikk, samt gjennomført en rekke møter med regjering og Storting, delvis
32 gjennom SRN. Politisk og mediemessig hovedfokus i perioden var Hattebergvassdraget,
33 Smibelg og Storåvatn, samt Vefsna. Flere tunge utspill har vært gjort i arbeidet fram mot
34 slutføring for vern av Vefsna, som ble vedtatt våren 2009. I Hatteberg-saken klaget
35 Norges Naturvernforbund Miljøverndepartementet inn for Sivilombudsmannen. En
36 større vassdragsvernkampanje ble planlagt i 2008 og igangsatt i 2009. Arbeidet gjøres
37 gjennom SRN med et solid bidrag fra Naturvernforbundet. SRN arrangerte vellykkede
38 vassdragsseminar i Oslo både i 2007 og 2009 med mellom 85-100 deltakere og et faglig
39 bredt program.
- 40 • På tema marint vern gjennomførte Naturvernforbundet en kampanje i 2007 og 2008
41 med fokus på faren for utryddelse av den norske hummeren som fikk både
42 mediedekning og politisk oppmerksomhet. Felttokter med identifisering av ulovlige

1 fangstredskaper og etablering av en nettbasert tipsside gav resultater i form av politi- og
 2 kystvaktaksjoner mot ulovlige samletere og beslaglegging av annet utstyr. Arbeidet
 3 ble utført i nær kontakt med politiet. Naturvernforbundet avga flere høringsuttalelser
 4 innenfor akvakultur, som bl.a. resulterte i at torskeoppdrett i Trondheimsfjorden ble
 5 stoppet. Naturvernforbundet framsatte krav om bedre oljevernberedskap i lys av flere
 6 oljeulykker, særlig Server- og Statfjord A-ulykkene, og kommenterte forvaltningsplanen i
 7 Norskehavet. Innen fiskeri var Naturvernforbundets fokus på å kartlegge og redusere
 8 svartfiske og få fjernet de klimafiendtlige drivstoffsubsidiene til fiskeflåten.

9 • Motstanden mot firefeltsveger og fokus på mer miljøriktige veg- og transportløsninger
 10 fortsatte i perioden. En rekke samferdselsprosjekter som truer naturmangfoldet ble fulgt
 11 opp, som E 6 Kolomoen–Lillehammer–Otta og E 18 Langangen–Grimstad. Sentralledet
 12 bidro også i arbeidet mot naturødeleggende firefeltsveg på riksvei 4 på Hadeland, og
 13 engasjerte seg i kampen mot ny firefelts riksvei 2 i Nes og Sør-Odal. Arbeidet for en
 14 bedre løsning for Jondalstunnelen i Kvinnherad nådde et høydepunkt da
 15 Miljøverndepartementet valgte å ta inn planene for vurdering. Arbeidet for et bedre
 16 trasévalg for dobbelt togspor mellom Gardermoen og Hamar fortsatte, det samme
 17 gjelder kampen mot firefelts E 6 i samme korridor.

18 Miljøgifter

19 Som omtalt valgte organisasjonen ikke å prioritere arbeidet med arbeidsprogrammets to
 20 overordnede mål innen miljøgifter i perioden. Naturvernforbundet jobbet likevel med og
 21 avdekket flere miljøgiftsaker i perioden.

22
 23 • I følgende saker var Naturvernforbundet, til dels med lokal- eller fylkeslag i spissen,
 24 sentrale i å avdekke miljøgiftsaker og skape press for å sikre strengere krav: Opprydding
 25 etter ammunisjonsdumping i Mjøsa; forurensning fra PFOS-holdig i brannskum på
 26 Gardermoen; ulovlige avfallsdeponier i Buskerud; smugling av flere hundre tonn
 27 kobberholdig slam fra oppdrettsnæringa; gift og akutte utslipp fra industrien i Østfold.

28 • Overvåkingen av oppryddingen i Oslo Havn ble fulgt tett i perioden og gav
 29 organisasjonen ny lærdom om sedimentarbeid. Naturvernforbundet gav innspill i
 30 opprydding i havnebassengene i Trondheim, Drammen, Bergen og Fredrikstad. I
 31 Fredrikstad og Trondheim ble deponering på land valgt. Naturvernforbundet ble også
 32 med i Statens forurensningstilsyns nasjonale konsultasjonsgruppe for forurenset
 33 sjøbunn.

34 • Før øvrig har Naturvernforbundet på miljøgiftområdet bidratt til bl.a. vedtakene om
 35 fjerning av kvikksølvubåten ved Fedje og skipsvraket Murmansk; håndtert en rekke
 36 konkrete tips om ulovlige fyllinger og ulovlig eksport av farlig avfall; fått igangsatt
 37 undersøkelser av brannøvingsfelt i Norge, der giftig gammelt brannskum med miljøgiften
 38 PFOS lå igjen og lakk ut; bidratt til at oppryddingen i havnene langs Norskekysten endelig
 39 skjøt fart; avslørt en stor som bedrift fremdeles brukte den bromerte flammehemmeren
 40 HBCD, samtidig som stoffet er på vei inn på FN-listen over verdens verste miljøgifter; i et
 41 samarbeid med ForUM utgitt Tekstilrapporten "Skitne klær", som gav mye
 42 medieoppmerksomhet.
 43

- 1   • Relevante bedriftssamarbeid: Naturvernforbundet innledet en større flerårig
2 miljøgiftrelatert samarbeidsavtale med Stormberg, og en mindre avtale med Magic
3 Potion.
4

5 **Organisasjon**

6 Flere og sterkere fylkes- lokal og studentlag

- 7   • Norges Naturvernforbund hadde ved årets slutt 108 registrerte lokal- og fylkeslag. I
8 perioden har det blitt stiftet 9 nye lag: Naturvernforbundet i Midt-Østerdal, Bø
9 studentlag, Naturvernforbundet i Søgne, Naturvernforbundet i Orkdalsregionen, og
10 Naturvernforbundet på Sør-Helgeland, Naturvernforbundet i Vestnes,
11 Naturvernforbundet i Larvik, og Naturvernforbundet i Horten, Kristiansand studentlag og
12 Naturvernforbundet i Lofoten. I Oppland har lag blitt slått sammen, ved utgangen av
13 2008 var det dannet to regionale lag som omfatter flere kommuner, i Valdres og Nord-
14 Gudbrandsdal.
- 15   • Naturvernforbundet har gjennomført noen enkelttiltak for å øke aktiviteten i forhold til
16 de tre nordligste fylkene. Vi har prioritert Nordland høyt med hensyn til bevilgning av
17 driftsmidler over de interne budsjettene. Vi har jobbet aktivt for å reaktivere fylkeslaget i
18 Troms, og vi har også i perioder hatt tett oppfølging av fylkeslaget i Finnmark. Det har
19 imidlertid ikke vært nok ressurser til å få i gang en satsing på landsdelen til å løfte
20 aktiviteten på et betydelig høyere nivå.
- 21   • Sammen med Natur og Ungdom har Naturvernforbundet en egen satsing mot studenter,
22 blant annet ved at vi har syv studentlag som er lokallag i både Natur og Ungdom og
23 Naturvernforbundet. I 2008 var det studentlag i Oslo, Bergen, Trondheim, Kristiansand,
24 Bø, Ås og Tromsø. Det er Natur og Ungdom som har gjort hoveddelen av arbeidet med å
25 følge opp studentsatsingen. Den største enkeltaktiviteten som ble arrangert var
26 helgeseminaret «Student og Klima», som gikk av stabelen i Oslo 25-26. oktober og som
27 hadde over 200 besøkende.

28 Flere medlemmer

- 29   • Medlemsutviklingen i Naturvernforbundet har vært som følger:
30 31.12.2006: 17.748
31 31.12.2007: 18.526
32 31.12.2008: 18.727
- 33   • For 2007 var det planlagt en større verveaksjon, ved å kjøpe tjenester av et byrå. De
34 omfattende planene for verveaksjonen var basert på finansiering via et lånetilsagn fra en
35 ekstern donor. Da denne senere trakk sitt tilsagn, måtte hele prosjektet skrinlegges.
36 Heller ikke i 2008 ble vervearbeidet prioritert så høyt som vi ønsket, men fra våren 2009
37 er det tatt noen grep for å styrke den sentrale verveinnsatsen – blant annet på
38 personalsiden.
- 39   • Vi har byttet databasesystem for medlemsregisteret, noe som har vært en krevende
40 omleggingsprosess økonomisk og personalmessig, men helt nødvendig for på sikt å bli et
41 mye bedre verktøy både for medlemspleie og giveroppfølging enn det gamle systemet.

1 Styrket informasjon og synlighet

- 2 • Utadrettet informasjon: I perioden ble det publisert 560 nyhets- og andre nettoppslag
3 på egen hjemmeside (www.naturvern.no), i tillegg kommer lokal- og fylkeslagenes
4 oppslag på egne nettsider. Fra mars 2008 ble telling av antall besøk på sidene lagt om til
5 å måle "absolutt antall besøkende" på Google Statistics, og har siden hatt et
6 gjennomsnittlig besøk på 9100 per måned (varierende fra 5000 til 15 000, noe fallende
7 vår 2009). Forbundets Nyhetsbrev, som summerer opp de viktigste av de senere
8 nettoppslagene og distribueres gratis på e-post, har fått oppgradert utseende og kom i
9 45 utgaver. Her økte antall abonnenter fra ca 500 til vel 700 i perioden. I løpet av
10 landsmøteperioden ble det videre sendt ut i underkant av 170 pressemeldinger. En
11 ekstern undersøkelse fortatt av Retriever for Ny Tid viste 8500 mediereferanser for
12 Naturvernforbundet i 2008, som var det høyeste blant miljø og bistandsorganisasjoner.
- 13 • Nye nettsider: Spar noe til oss-kampanjen, som ble finansiert av midler fra Årets gave,
14 besto i en nettkampanje som krevde en mer moderne tekniske plattform enn den
15 Naturvernforbundet hadde. Siden ingen av de tre organisasjonene som var med på
16 kampanjen (Naturvernforbundet, Natur og Ungdom og Miljøagentene) var fornøyde
17 med det publiseringsverktøyet de hadde fra før, kunne innkjøp av en ny plattform få stor
18 merverdi for organisasjonene. Det ble derfor gjort en grundig jobb med anbudsrunder
19 på innkjøp av nytt publiseringsverktøy for å sikre at vi gikk til innkjøp av et system som
20 kunne møte behovene til alle tre organisasjoner. Etter en lengre anbudsprosess inngikk
21 Naturvernforbundet, på vegne av alle tre organisasjoner, en avtale med firmaet
22 Coretek. Dermed er nytt system på plass og vil bli tatt i bruk av alle tre organisasjoner i
23 løpet av 2009.
- 24 • Tidsskriftproduksjon: I løpet av 2007 utga Norges Naturvernforbund 11 nummer av den
25 abonnementsbaserte Miljøjournalen og fire nummer av medlemsbladet Natur & miljø. I
26 2008 ble det utgitt ni nummer av Miljøjournalen, to nummer av Natur & Miljø, og to
27 fellesnummer. Godkjent opplag ved opplagskontrollen var for Miljøjournalen 2123 i
28 2007, og 2326 i 2008. Natur & miljø hadde et godkjent opplag på 15 436 i 2007 og 15727
29 i 2008. Miljøjournalen har hatt flere saker som har spredt seg til andre medier, eller som
30 på andre måter har vært toneangivende. Ellers var 2007 preget av utskiftinger i
31 redaksjonen, og det ble ansatt ny redaktør i løpet av året. I tillegg til flere
32 reportasjeturer i Norge i perioden, ble det gjennomført reportasjeturer til Bali
33 (Indonesia), Sharm El Sheikh (Egypt), Togo, Nigeria, Georgia, Poznan i Polen, Romania,
34 Bulgaria, Russland, Sverige, samt Bonn, Bremen og Hannover i Tyskland. I 2008 ble det
35 satt i gang en omfattende prosess i organisasjonen for å evaluere og stake ut framtiden
36 for tidsskriftene, en prosess som i november ble konkludert da landsstyret vedtok å slå
37 sammen Natur & Miljø og Miljøjournalen til ett tidsskrift som skal komme ut 6 ganger
38 årlig. Bladet skal sendes både medlemmer og eksterne abonnenter.
- 39 • Naturvernforbundet har gjennomført et informasjonsprosjekt om konsekvenser av
40 klimaendringer i fattige land, støttet av Norad. I 2008 har vi arrangert åpne kveldsmøter
41 med dette temaet i Tromsø, Arendal og Bodø, hvor vi blant annet har brukt
42 presentasjoner utarbeidet av samarbeidsorganisasjoner i Togo og Nigeria. Vi har også
43 satset på videreutvikling av nettsidene, særlig med henblikk på informasjon om de
44 internasjonale klimaforhandlingene og et Sørperspektiv på disse.

- 1 • Av andre papirpublikasjoner ble det laget en relativt påkostet brosjyre rettet mot mulige
2 sponsorer, med ny revidert utgave våren 2009. I samarbeid med NU ble det laget et 20-
3 siders hefte ("Fornybart Norge 2020") rettet inn mot partienes programprosess foran
4 stortingsvalget 2009. Det er også laget en klimavervebrosjyre, roll-ups beregnet på
5 utstillinger, messer og stands, situasjonsbestemte løpesedler o.a.

6 Arrangementer

- 7 • Det ble arrangert samling med fylkessekretærene i forbindelse med det første
8 landsstyremøtet høsten 2007.
- 9 • Vi arrangerte et kampanjeseminar om energi- og klima for egne tillitsvalgte i januar
10 2008, med fokus på løsninger som kan redusere energibehovet.
- 11 • I mars 2009 ble det arrangert et nasjonalt seminar om naturmangfoldkampanjen.
- 12 • For andre gang arrangerte Naturvernforbundet juni 2008 nasjonal miljøfestival, denne
13 gangen på Standalshytta i Møre og Romsdal. 75 personer fra så godt som hele landet
14 deltok, hvorav 19 barn. Programmet var sentrert rundt energispørsmål, både med
15 hensyn til klimaproblematikk og naturkonsekvenser av vannkraft og kraftlinjer.
- 16 • Studentkonferansen Student og Klima ble arrangert i Oslo sammen med Natur og
17 Ungdom i oktober 2008.
- 18 • Landsmøtet i 2009 skal arrangeres i Bergen, 21-23. august.

19

20 Samarbeid gjør sterk

- 21 • Samarbeidet med Natur og Ungdom er styrket på sentralt hold i perioden gjennom
22 fagpolitiske samarbeid på en rekke områder, særlig i forhold til innspill til partiene før
23 valget med heftet Fornybart Norge 2020, alliansebygging mot oljeboring i nord,
24 skogvernkampanje, kampanjen Spar noe til oss, og arbeidet opp mot
25 naturmangfoldloven.
- 26 • Samarbeidet med Regnskogfondet ble betydelig styrket med gjennombruddet for den
27 norske regjeringens milliardsatsing på regnskog og klima. Det var også noe samarbeid
28 om tømmerkampanjen, og Naturvernforbundets generalsekretær ble innvalgt som
29 styremedlem.
- 30 • Samarbeidet med Utviklingsfondet har primært vært gjennom kontorfellesskapet i
31 Miljøhuset G9, men også fagpolitisk samarbeid på GMO.
- 32 • Naturvernforbundet ble invitert av Sparebankstiftelsen til å konkurrere om Årets gave på
33 10 millioner kroner. Sammen med Natur og Ungdom og Miljøagentene lanserte vi
34 prosjektet Spar noe til oss – en aktivitetskampanje der målet var å få barn, ungdom og
35 voksne over hele landet til å engasjere seg i lokale miljøspørsmål. De tre organisasjonene
36 laget en felles strategi for hvordan vi kunne få Sparebank 1 sine nettbankkunder til å
37 stemme på vårt prosjekt. Naturvernforbundet vant ikke avstemningen, men fikk
38 andrepremien på en million kroner. En nedjustert versjon av det opprinnelige

1 kampanjekonseptet ble utviklet i samarbeid med kommunikasjonsbyrået Gazette. Det
2 besto i å utvikle en nettside som for hver måned fra januar 2009 skulle ha et nytt tema,
3 med en ny mulighet for de som følger med nettsiden til å engasjere seg ved å sende brev
4 til sin ordfører, og gjøre andre små eller store aktiviteter som relaterer til månedens
5 tema og som bidrar til et bedre miljø. Hele nettsiden ble utviklet ferdig i desember 2008,
6 og var klar for publisering og lansering i begynnelsen av januar 2009.

7 • Naturvernforbundet sitter i den sentrale styringsgruppen i Forum for Natur og Friluftsliv
8 (FNF), og mange av fylkeslagene sitter også i fylkesvise FNF-samarbeid.

9 • Det har vært et godt og nært samarbeid i Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN), der
10 Naturvernforbundet overtok ledelsen for ett år, samt sekretariatet, fra 1.januar 2009.

11 • Samarbeidet om Miljøhuset G9, med Regnskogfondet, Utviklingsfondet, Grønn hverdag,
12 Miljøagentene og Oikos ble i 2008 besluttet videreført i fem år til.

13 • Samarbeidsavtalen med Fagforbundet ble gjennomført og bestemt videreført. I tillegg
14 innledet Naturvernforbundet prosjektsamarbeid med Utdanningsforbundet og NITO.

15 • Naturvernforbundet er medlem av det internasjonale nettverket Friends of the Earth.
16 Internasjonal prosjektavdeling har et til dels tett samarbeid med noen få organisasjoner i
17 FOE-nettverket. Naturvernforbundet deltok på årsmøtet til Friends of the Earth Europe i
18 Tsjekia i juni 2008 og på årsmøtet til Friends of the Earth International i Honduras i
19 november samme år, og deltar på FoE Europas årsmøte i juni 2009.

20 Nasjonalt faglig og politisk arbeid i utvalgene

21 • I perioden ble det gjort en gjennomgang og omstrukturering av utvalgene, og det ble
22 utformet standardmandat for utvalg og ressursnettverk. Konklusjonen var å videreføre
23 og styrke utvalgene for skog, fjellrev, vassdrag, historie/milepæler, organisasjon,
24 energi/klima, samt å opprette et nytt utvalg for naturmangfold. Utvalget for miljøgifter
25 ble ikke gjenetablert fordi dette satsingsområde ble nedprioritert i perioden. Kategorien
26 ressursnettverk ble etablert på temaene rovdyr, samferdsel, motorferdsel, juss, og
27 kommunikasjon.

28 • Energi og klimautvalget har i perioden hovedsakelig vært et forum for policydiskusjon
29 (på e-post og i seks møter), men har også bidratt faglig til Naturvernforbundets arbeid
30 med høringer og seminarer på feltet.

31 • Fjellrevutvalget har hatt høy aktivitet og har vært helt sentrale i referansegrupper og
32 flere seminar om fjellrev. Det har utviklet samarbeid med samiske interesser i
33 fjellrevområder, har prioritet på informasjon og formidling samt jobber inn mot revisjon
34 av handlingsplanen for fjellrev som starter i 2009. Utvalget har medlemmer fra alle
35 fjellrevområdene.

36 • Skogutvalget har gjort en solid innsats i perioden, om enn på et noe lavere aktivitetsnivå
37 enn tidligere. Det har avgitt en del høringsuttalelser på skogvernprosesser, og fulgt opp
38 utvalgte områder fra Unike skoger rapporten. Utvalget fikk Finsefondprisen i 2007 til
39 arbeidet med en omfattende nordisk naturskograpport, som de utarbeider sammen
40 med svenske og finske naturvernmiljøer.

- 1 • Vassdragsvernrådet har hatt høy aktivitet i perioden, og bl.a. avgitt en rekke
2 høringsuttalelser og politiske innspill i perioden. Rådet igangsatte i 2009 en ny
3 vassdragsvernkampanje gjennom SRN-samarbeidet. Det planlegger å arrangere to
4 vassdragsksamlinger sommeren 2009, i Einunna (Hedmark) og i Daleelva (Hordaland).
- 5 • Naturmangfoldutvalget ble startet opp i 2009 i forbindelse med kampanjen, men har
6 kun avholdt ett møte. Utvalget bidro til forberedelse og gjennomføring av et internt
7 naturmangfoldseminar i mars 2009.
- 8 • Historiebokutvalget har jobbet jevnt fra 2008, og er godt i gang med arbeidet for å få
9 ferdig boka om Naturvernforbundets historie til hundreårsjubileet i 2014.
10 Milepælutvalget har i perioden så å si ferdigstilt en komplett oversikt over de sentrale
11 milepælene i Naturvernforbundets historie.
- 12 • Organisasjonsutvalget fungerte ikke i første del av perioden, men ble vinteren og våren
13 2009 reetablert med en rekke nye medlemmer.
- 14 • Rovdyrnettverket har hatt jevn aktivitet. Det har avgitt hørings svar på flere saker i
15 perioden samt arbeidet meget aktivt opp mot rovviltnemnder i forbindelse med
16 forvaltningsplaner og jaktkvoter. Nettverket har arrangert årlige seminarer i 2007 og
17 2008, og på det siste var det over hundre deltakere. I 2008 produserte utvalget feltheft
18 om rovdyras biologi og spor tegn.
- 19 • Motorferdselnettverket har vært aktive i hele perioden i forbindelse med arbeidet inn
20 mot ny motorferdsellov. Nettverket er stort sett basert på e-post og telefonkontakt.
- 21 • Det juridiske nettverket ble etablert på våren 2009 og fokuserer i første omgang på å
22 utarbeide en veileder om muligheter og begrensninger for bruk av lovverket i
23 naturvernarbeidet.

24 Økonomi og administrasjon

- 25 • I løpet av 2007 og 2008 var det svært mange endringer i sekretariatets sammensetning.
26 Vel halvparten av de i overkant 30 ansatte begynte i sine jobber i løpet av de siste to
27 årene. I 2008 gjorde vi også en omorganisering av kontorene i avdelinger, og både
28 redaksjon og internasjonal prosjektavdeling kom inn i 3. etasje i Grensen 9b.
29 Fortettingen av arealene har vært krevende, men nødvendig av økonomiske og
30 samarbeidsmessige årsaker, og har fungert overraskende bra.
- 31 • Sykefraværet har vært lavt, mellom 1-3 % i perioden, dette til tross for omorganiseringer
32 og utskiftninger i personalsammensetningen, hvor det alltid er risiko for mistrivsel og
33 sykemeldinger. Vi vil arbeide videre for å holde sykefraværet på et lavt nivå gjennom et
34 aktivt HMS-arbeid og å skape sosiale arenaer for de ansatte.
- 35 • Vi har gjennomført en større omlegging til aktivitetsregnskap, slik at det skal være
36 lettere å se hvor mye midler vi bruker på formålet og hvor mye som går til
37 administrasjon og innteksbringende arbeid. Dette har i perioder krevd store
38 administrative ressurser, men har vært nødvendig for bedre styring av økonomien.

- 1 • I 2008 la vi om til nytt medlemsregister fordi det gamle var utdart og for dyrt, noe som
2 gjorde at medlemsservicen ble noe svekket i en periode. I løpet av 2009 blir
3 medlemsregisteret videre utviklet til å bli et bedre verktøy både for medlemspleie og
4 giveroppfølging.
- 5 • Det inntektsbringende arbeidet er i perioden utviklet videre med satsing opp mot
6 bedrifter og interesseorganisasjoner. Arbeidet har gitt resultater, men det krever mye
7 ressurser å få til avtaler og ikke minst oppfølging i avtaleperioden. Vi ønsker å gjøre oss
8 mindre avhengige av offentlige midler, og ansatte tidlig i 2009 en person som spesielt
9 skal jobbe med givere og medlemmer. Vi har i perioden økt kraftig på finansieringen av
10 de internasjonale prosjektene, men hvor mye av midlene blir kanalisert ut til partnere i
11 andre land.
- 12 • En større økonomisk snuoperasjon var nødvendig etter det store underskuddet i 2006,
13 og dette ble snudd til et bra overskudd i 2008. Vi har hatt fokus både på å øke
14 inntektene, men har også måttet gjøre sparetiltak. Blant annet har bladproduksjonen
15 blitt kraftig lagt om og vi har fått bedre trykke- og forsendelsesavtaler. Lønnsoppgjørene
16 de to siste årene har vært usedvanlig gode for lønnstakerne, og dette har vi også fått
17 merke. Vi har forsøkt å unngå oppsigelser i innsparingene, og har stort sett klart det
18 gjennom å stramme inn på andre sider av utgiftene.

19

20 Styrende organer og sekretariat

21 Sentralstyret

22 Sentralstyret har i perioden bestått av Lars Haltbrekken (leder), Tone Skau Jonassen (nestleder),
23 Elin Lerum Boasson, Ståle Undheim og Per Flatberg. Varamedlemmer har vært Gøril Andreassen,
24 Ottar Michelsen og Hilde Kalleklev. Ståle Undheim trakk seg i januar 2008 som følge av
25 jobbskifte. Gøril Andreassen rykket da opp til fast plass. Ingeborg Gjerum har møtt for Natur og
26 Ungdom med fulle møterettigheter, med Sindre Stubb som vara. De ansatte har vært
27 representert med møte- tale- og forslagsrett. Torhildur Kristjansdottir, Holger Schlaupitz, Arnodd
28 Håpnes og Anne-Merethe Pedersen har i perioden møtt som ansatterepresentanter. I tillegg har
29 Generalsekretær møtt. Sentralstyret har hatt 14 møter i perioden.

30

31 Landsstyret

32 Følgende representanter har sittet i landsstyret i perioden:

Fylke/organisasjon	Fast	Vara
Aust-Agder	Jorunn Årstøl Stålsett	Rune Sævre
Buskerud	Harald Baardseth	Dag Kjærnet
Finnmark	Dag Elgvin	Anne Greve
Hedmark	Lars Mæhlum	Anne M. Svennebye
Hordaland	Ingar Flatlandsmo	Sigbjørn Grønås til vinter 2009, deretter Marte Mjøs Persen
Møre og Romsdal	Øystein Solevåg	Gunn N. Morstøl
Nordland	Juliane Faksevåg	Erling Solvang

Nord-Trøndelag	Kjell M. Derås	Marita N. Gustad
Oppland	Kjell Fredrik Løvold	Anne Lise Marstein
Oslo og Akershus	Rina Brunsell Harsvik til november 2008, deretter Knut Frigård	
Rogaland	Eirin Haneberg	Kjetil Waagbø
Sogn og Fjordane	Astrid Kalstveit	Jon Farestveit
Sør-Trøndelag	Wilma Haagaas til september 2008, deretter Mads Løkeland	Mads Løkeland til september 2008, deretter Steinar Nygård
Telemark	Tormod Svartdal	Marthe Underthun
Troms	Stein Arnesen	Edel Ellingsen
Vest-Agder	Torbjørn Fredriksen	Gunnar Ervik
Vestfold	Terje Gustafson	Anette Viken
Østfold	Ragnar Johnsen	Anne Coward
Natur og Ungdom	Ingeborg Gjærum	
Natur og Ungdom	Sindre Østbø Stub	
Miljøagentene	Heidi Neilson	
Regnskogfondet	Nils Hermann Ranum	Yngve Kristiansen
Ansatte	Torhildur Fjola Kristjansdottir til juni 2008, deretter Arnodd Håpnæs	Holger Schlaupitz til januar 2009, deretter Anne-Merethe Pedersen

1 Flere fylkeslag har sendt andre representanter enn disse til enkelte møter, med fullmakt fra sine
 2 fylkesstyrrer. Dette har landsstyret innvilget under sin konstituering. Landsstyret har hatt åtte
 3 møter i perioden.

4 Uttalelser vedtatt av landsstyret i perioden

- 5 • Ta klimakrisen på alvor - reduser olje- og gassutvinningen! Vedtatt 25. November 2007
- 6 • Regjeringen må stoppe reklamegalskapen! Vedtatt 10.februar 2008
- 7 • Lag en klimatransportplan! Uttalelse om NTP, vedtatt 27. april 2008
- 8 • Bevaring av strandsonen i Saltstraumen, vedtatt 27. april 2008
- 9 • Regjeringen svikter rovdyrforliket, vedtatt 7. september 2008
- 10 • Vern Vefsna i høst! Vedtatt 7. september 2008
- 11 • Noreg treng ein ny kraftlinepolitikk, vedtatt 7. februar 2009
- 12 • Regjeringen må skaffe mer miljøvennlig bioenergi, vedtatt 7. juni 2009
- 13 • Eldre vassdragsutbygginger må pålegges nye miljøkrav, vedtatt 7. juni 2009

15 Utvalg og ressursnettverk

16 **Fagtematiske utvalg:** Skogutvalget, Vassdragsvernråd, Fjellrevutvalget

17 **Organisasjonsrelaterte utvalg:** Organisasjonsutvalget, Historiebokutvalget, Milepælsutvalget

18 **Kampanjeutvalg:** Energi-klima-samferdselsutvalget, Naturmangfoldutvalget, Motgiftutvalget

19 **Ressursnettverk:** Samferdsel, rovdyr, motorferdsel, kommunikasjon, juridisk

20

21 Sekretariatet

22 Oversikt over de ansatte i sekretariatet er tilgjengelig på adresse:

23 <http://www.naturvern.no/ansatte/>

1 **Ekstern representasjon og medlemskap**

Organisasjon	Representant
Miljøagentenes styre	Organisasjonsrådgiver Steinar Alsos Kampanjekoordinator Anne-Merethe Pedersen vara
Grønn Hverdags styre og råd	Organisasjonsrådgiver - Steinar Alsos
Regnskogfondets styre	Generalsekretær Jan Thomas Odegard
Tømmerkampanjen	Kampanjekoordinator Anne-Merethe Pedersen
Samarbeidsrådet for naturvernsaker SRN	Fagleder naturmangfold Arnodd Håpnes Generalsekretær Jan Thomas Odegard
Forum for natur og friluftsliv - FNF	Organisasjonsrådgiver Steinar Alsos
ForUMs styre (avsluttet i 2008) Valgkomiteen ForUM (fra 2008)	Generalsekretær Jan Thomas Odegard
Finsefondets styre	Arild Ådnem til medio 2008, deretter tidligere NNV-leder Erik Solheim
Referansegruppe for satelittregnskap om frivillig sektor	Økonomisjef Øystein Berg
Klima 21's styre	Leder Lars Haltbrekken
OEDs energiutvalg Midt-Norge	Energirådgiver Torhildur Fjola Kristjansdottir / Øystein Folden vara
Jernbanealliansens styre	Leder Lars Haltbrekken
Kollektivkampanjens styre	Thomas Nygreen
ForUMs energi og klima gruppe	Klimarådgiver Bård Lahn
OEDs lavenergiutvalg	Energirådgiver Dag Arne Høystad
NINAs styre	Leder Lars Haltbrekken
Referansegruppe for utvikling av Norsk Naturindex	Fagleder naturmangfold Arnodd Håpnes
Referansegruppe for verdiskapning i verneområder under DN	Fagleder naturmangfold Arnodd Håpnes
Nasjonal arbeidsgruppe for FSC	Fagleder naturmangfold Arnodd Håpnes
Rådgivende utvalg for rovdyr	Fagleder naturmangfold Arnodd Håpnes
Prosjekt fjellrev (avsluttet 2008)	Sentralstyremedlem Per Flatberg
Referansegruppa for Handlingsplan trua arter (tidligere Rådgivende utvalg for trua arter)	Sentralstyremedlem Ottar Michelsen
Ramsar Outreach Program	Sentralstyremedlem Ottar Michelsen
Samarbeidsrådet for anadrom laksefiske i DN	Tidligere NNV-leder Erik Solheim
Bioteknologinemda	Karl Georg Høyer til høsten 2008 Deretter Unni Berge
Utenriksdepartementets FAO komité	Generalsekretær Jan Thomas Odegard
Seas at Risk	Bernt Rydland Olsen (tidl. ansatt)
Forbrukerrådets styre	Synnøve Konglevold
Forbrukerpolitisk forum (nedlagt 2009)	Generalsekretær Jan Thomas Odegard
Miljømerket Svanens styre	Nestleder Tone Skau Jonassen
Miljøverndepartementets arbeidsgruppe 2009-2010 for stopp i nye miljøgifter	Miljøgiftrådgiver Per Erik Schultze
SFTs konsultasjonsgruppe for sedimentopprydding	Miljøgiftrådgiver Per Erik Schultze

Forum for utvikling og miljø	medlemskap
Rammeavtaleorganisasjonene for informasjonsarbeid RORG	medlemskap
Bistandstorget	medlemskap
Friends of the Earth	medlemskap
HSH	medlemskap
Fagpressen	medlemskap
Studieforbundet Natur og miljø	medlemskap
Representasjon og medlemskap som ble avsluttet i perioden	
Debios styre	
Mattilsynets kontaktutvalg	
Grønt arbeidsliv i praksis (nedlagt)	
LOs miljøforum	
OLFs miljøforum	
Det norske skogselskap	
Norsk skogmuseum, representantskapet	
Nasjonalutvalget for internasjonale miljøspørsmål	
Særavgiftsutvalget (avsluttet)	
Foundation for Environmental Education	
Klagenemda for miljøinformasjon	
Reguleringsrådet for fiskeriene (nedlagt)	
Prosjektrådet for Bioenergigården	